

20/08/2023
ג' אלול תשפ"ג
סימוכין: 36258714

הנדון: צוות פעולה לאומי להתמודדות עם נזקי הסיגריות האלקטרוניות - מתווה פעולה לכלל מוצרי הטבק והעישון

בחודשים מאי ויוני התכנס צוות פעולה לאומי להתמודדות עם נזקי הסיגריות האלקטרוניות. הקמת הצוות התרחשה בעקבות אשפוזם של שני בני נוער בעקבות שימוש בסיגריות אלקטרוניות, עם פטירה של אחד מהם, מתוך הבנה כי יש לגבש תוכנית פעולה לאומית מיידית על מנת להילחם בנזקי הסיגריות האלקטרוניות.

הצוות כלל שותפים מתחומים רבים: משרדי ממשלה, חברה אזרחית, נציגות בני הנוער, נציגות הורים, שלטון מקומי, קלינאים, אקדמיה ואנשי מקצוע נוספים.

הצוות עבד בלוח זמנים קצר ויעיל בארבעה צוותי משנה: מדיניות, אכיפה, הסברה, הכשרה והשפעה. המטרה הייתה לגבש מסמך המלצות להתמודדות עם נזקי מוצרי הטבק והעישון, והצגת חלופות פעולה למנכ"ל משרד הבריאות. מנכ"ל משרד הבריאות אישר את ההמלצות אשר גובשו. אנו מזמינים את הציבור ובעלי עניין להעיר הערות על המסמך תוך שבועיים ממועד הפרסום.

את ההערות ניתן לשלוח לכתובת מייל: h.promotion@MOH.GOV.IL, המחלקה לחינוך ולקידום הבריאות.

הצוות גיבש מספר הנחות היסוד:

- סיגריות אלקטרוניות מהוות שער הכניסה לעישון עבור צעירים המתחילים את ההתנסות בהן בגיל הצעיר.
- אין עדויות חזקות על כך שסיגריות אלקטרוניות מסייעות בגמילה מוחלטת מעישון לאור הסיכונים הכרוכים בשימוש בסיגריות אלקטרוניות וזאת לעומת הבטיחות המוכחת של אמצעי גמילה אחרים כגון סדנאות גמילה מעישון, מסטיקים ומדבקות ניקוטין וטיפול תרופתי.
- העדויות המדעיות על הנזקים הבריאותיים של הסיגריות האלקטרוניות בטווח הקצר והבינוני ידועים ומתוארים בספרות כמשפיעים על מערכת הנשימה, לב וכלי דם, טראומה וכוויות, השפעת הניקוטין על המוח המתפתח של בני הנוער ויצירת התמכרות. ידוע כבר כי השימוש בסיגריות אלקטרוניות בקרב בני נוער מעלה את הסיכון לשימוש בסמים מסוכנים.
- בשנים 2019-2020 נצפו בארצות הברית לבדה כ- 2800 מקרים של מחלת המאידיים (EVALI) ו- 68 מקרי מוות אשר חלקם קושרו להוספה של ויטמין E- ACETATE, לנוזלי המילוי יחד עם חומרים פסיכואקטיביים נוספים.

- עדיין נדרשים מחקרים משמעותיים להוכחת ההשלכות הבריאותיות לטווח הארוך כגון סרטן ועישון פסיבי.
- ארגון הבריאות העולמי המליץ על צעדים להגבלת השימוש בסיגריות אלקטרוניות במטרה למנוע התמכרות בקרב צעירים. הצעדים המומלצים מוצגים במסגרת מודל ה-MPOWER. מדינות שונות בעולם נוקטות ברגולציה שונה החל מאיסור שיווק ומכירה (גורף או חלקי), איסור מכירה לקטינים, איסור טעמים, מיסוי ועוד. החקיקה בישראל החלה על סיגריות אלקטרוניות היא מהמובילות בעולם שכן היא כבר כיום קובעת איסור פרסום גורף, חובת חפיסות אחידות על המכשירים ועל נוזלי המילוי, אזהרות בריאות ואיסור עישון במקומות ציבוריים.
- גורמי המקצוע בישראל רואים בכלל מוצרי העישון ככאלו המהווים סכנה של ממש לבריאות הציבור, כך גם האסדרה הרגולטרית לגבי מוצרי העישון דומה, לדוגמה החובה על אריזות אחידות ואיסור פרסום מוצרים אלו. בנוסף, ולעניין סיגריות אלקטרוניות בלבד נקבעה הגבלה על ריכוז הניקוטין המותר במוצרים אלו
- הדעות בקרב המומחים לעניין ה"נוק המופחת" חלוקות.

נתונים

שיעור השימוש בסיגריות אלקטרוניות בבני נוער בעולם בכלל ובישראל בפרט הולך ועולה והנתונים העדכניים החלקיים בישראל מצביעים על שיעורי שימוש של 3% בכיתות ה'ו' ו- 10% בכיתות י' (לפחות שישה ימים בחודש האחרון). במקביל אנו רואים עלייה בשיעורי העישון של סיגריות רגילות (לפחות סיגריה אחת ביום) מ- 4.8% בשנת 2019 ל- 9% בשנת 2022 (סקר HBSC). אנו רואים גם עלייה של פי 4 בהתחלות העישון בקרב בני נוער בישראל בגילאי 12-14 בשנה אחת מ- 3.4% ב- 2021 ל- 13.7% ב- 2022 (סקר של המיזם למיגור העישון). כמו כן, שיעור השימוש בסיגריות אלקטרוניות גבוה יותר מהשימוש בסיגריות רגילות. 4.8% דיווחו על שימוש בסיגריות אלקטרוניות לפחות שישה ימים בחודש האחרון לעומת 3.9% שדיווחו על שימוש בסיגריות רגילות בתדירות דומה. (סקר HBSC- נתונים אלו אינם כוללים את המגזר החרדי).

נתוני HBSC המפורטים בחלק הזה הינם חלקיים אולם מבוססים על מדגם מייצג. נתונים סופיים של סקר HBSC צפויים להתפרסם עד סוף שנת 2023.

על פי נתוני ה-OECD, שיעור השימוש בסיגריות אלקטרוניות בקרב ילדים ובני נוער גבוה משיעור השימוש במבוגרים. אנו רואים על פי המחקרים הקיימים כי יש ירידה בהתנסות במוצרי בעירה ועלייה בהתנסות במוצרי האידיוי בקרב בני הנוער בישראל.

מטרות

- קביעת יעד לאומי של הורדת שיעור המעשנים אל מתחת ל- 5% עד לשנת 2035.
- יש להתמקד במניעת התחלות עישון בבני נוער לעניין שימוש בכלל מוצרי הטבק והעישון- סיגריות רגילות, אלקטרוניות ונרגילה, ברמת המדיניות וברמת ההסברה.
- יש לבצע תיקוני חקיקה כוללניים על מנת להגן על בריאות הציבור בכלל ועל בריאות בני הנוער בפרט על מנת למנוע עוד דור שהולך ומתמכר להתנהגות שתפגע בבריאותו ובבריאות הסביבה.

קווי מדיניות שיש לנקוט בישראל לאור המלצות צוות הפעולה הלאומי

תיקוני חקיקה בחוק איסור פרסומת והגבלת שיווק של מוצרי טבק ועישון:

תכולה

- קביעת איסור טעמים- הוספת טעמים מסוגים שונים למוצרי העישון מגבירה את השימוש בהם בעיקר בקרב בני הנוער וצעירים. מחקר אמריקאי חדש קובע כי איסור טעמים עשוי לגרום להפסקת שימוש בקרב כ- 70% מבני הנוער והצעירים. ב- 39 מדינות בעולם קיימת רגולציה המגבילה את השימוש, הייצור והשיווק של מוצרי עישון בטעמים על מנת להפחית את השימוש המוגבר בהם המייצר כניסה מהירה וקלה יותר לעולם העישון. מתן סמכויות לאכיפת מגבלת ריכוז הניקוטין הקיימת היום בחקיקה (ביחס לסיגריות אלקטרוניות) למשרד הבריאות- כיום קיימת בחוק מגבלת ריכוז ניקוטין בסיגריות האלקטרוניות העומדת על 20 מ"ג/מ"ל. יש להגדיר בחוק סמכויות למשרד הבריאות לאכוף מגבלה זו. המשמעות היא איסוף דגימות בנקודות הייבוא ובנקודות המכירה והעברתם לבחינה במעבדות בריאות הציבור של משרד הבריאות.

מראה

- החלת אזהרות גרפיות על כלל מוצרי הטבק והעישון- שילוב תמונות המציגות את השפעת מוצרי העישון על הבריאות ואת נזקי העישון, הינה אחת הדרכים אשר נמצאו כיעילות במיוחד להרתיע את המשתמשים במוצרי העישון. המטרה היא לשלב את האזהרות הגרפיות יחד עם האזהרות המילוליות הקיימות כיום על גבי מוצרי העישון בישראל.

- החלת אחידות חזותית על מוצרי העישון והאיזוי (מעבר לאחידות של החפיסות) - חוק איסור פרסומת מחייב שיווק מוצרי עישון באריזות אחידות בצבע Pantone 448C (פרט לסיגר וטבק למקטרת). החוק חל גם על מוצרי איזוי וחמום, אולם כאשר מוציאים אותם מהחפיסה האחידה, הם מוצגים בצבע שונה המגביר את האטרקטיביות של השימוש בהם. אנו מציעים להחיל את הצבע המוגדר עבור האריזה החיצונית, גם על המוצרים עצמם.

מכירה

- איסור מכירת סיגריות אלקטרוניות חד פעמיות - סיגריות אלקטרוניות חד פעמיות הינה מערכת סגורה המכילה נוזל מילוי לשימוש חד פעמי במספר משתנה של שאיפות כאשר בישראל אנו רואים מוצרים המכילים עד 7000 שאיפות במוצר אחד. בהתאם לנתונים שהוצגו בפני הצוות, שיעורי השימוש בסיגריות אלקטרוניות חד פעמיות גבוהים מאלו של הרב פעמיות והם עולים משמעותית במהלך שנות העשרה לחיים.
- מכירת מוצרי טבק ועישון בחנויות ייעודיות בלבד וצמצום מספר נקודות המכירה - על פי החוק הקיים כיום, אין הגבלה בנוגע למקום מכירת מוצרי טבק ועישון אלא רק הגבלות הקשורות לאופן המכירה. על פי הערכה של המיזם למיגור העישון קיימות כ- 13,000 נקודות מכירה של מוצרי עישון בפריסה ארצית. מוצע שינוי חקיקה המגביל את נקודות המכירה למכירה בחנויות ייעודיות בלבד, כאלו אשר מוכרות מוצרי עישון או מוצרי עישון ומשקאות משכרים בלבד המיועדות לקהל יעד ספציפי. יחד עם ההגבלה למכירה בחנויות ייעודיות יש לפעול לצמצום מספרן. המטרה היא להגביל את החשיפה של בני הנוער והצעירים למוצרים אלו במקומות בהם הם נמכרים כיום ולבצע אכיפה יעילה יותר של החקיקה הקיימת לאור המספר המצומצם של נקודות המכירה.
- העלאת גיל המכירה ל- 21 - על פי החוק כיום, חל איסור על מכירת מוצרי טבק ועישון מתחת לגיל 18. ישנן מספר מדינות בעולם וביניהם ארצות הברית, אשר העלו את גיל המכירה המותר ל- 21 ואנו סבורים שזהו צעד נוסף משמעותי וחשוב במניעת חשיפה של בני נוער למוצרי טבק ועישון. צעירים רבים בישראל מתחילים לעשן בזמן שירות החובה בצבא. אנו סבורים כי נוכח מצב זה נכון אפילו עוד יותר להעלות בישראל את גיל המכירה ל- 21 כך שכמדינה נסייע לצעירים המתגייסים לצה"ל לשמור על בריאותם בתקופה זו.

- מתן סמכויות למשרד הבריאות לבצע אכיפת איסור פרסום במרשתת- על פי החוק כיום, אסורה כל פרסומת למוצרי עישון, לרבות במרשתת. נדרשים כלים אנו מבקשים סמכויות למשרד הבריאות לאכוף את הפרסום של כלל המוצרים במרשתת במטרה למנוע את החשיפה הקלה והנגישה.

מיסוי:

- השוואת מיסוי על סיגריות אלקטרוניות ויתר מוצרי הטבק- מיסוי הינה אחת הדרכים היעילות ביותר להפחית צריכה בעיקר בקרב אוכלוסיות רגישות למחיר ובעיקר בקרב בני הנוער. עמדת משרד הבריאות החל משנת 2019 הייתה כי יש להחיל מיסוי שווה על כלל מוצרי הטבק והעישון. בתיקון האחרון לצו מיסוי טובין, הוחלט על הפחתה משמעותית במס המוחל על סיגריות אלקטרוניות ונוזלי המילוי, העומד על 145%. אנו מבקשים לתקן את הצו ולהשוות המיסוי למס הקיים כיום על יתר מוצרי הטבק בגובה של 270%.
- החלת מיסוי על ניקוטין המיועד לשימוש שאינו רפואי- על פי דיווחי רשות המיסים, קיימות עדויות בשטח כי יבואני הסיגריות האלקטרוניות מייבאים את הניקוטין כנוזל נפרד המשמש כחלק ממרכיבי נוזל המילוי של מוצר האידוי. כיום לא קיים מיסוי על נוזל הניקוטין בכלל ואנו סבורים שמיסוי שכזה ייצר הרתעה עבור היבואנים וימנע את ההרכבה העצמית המואצת בשוק.
- החלת מיסוי על המכשיר עצמו- במסגרת צו המיסוי הקיים היום, לא חל מיסוי על מכשירי הסיגריות האלקטרוניות במערכות הפתוחות. זאת, בשילוב העדר מיסוי על ניקוטין ומס מופחת על נוזלי המילוי, מעודד רכישת מוצרי עישון במערכות הפתוחות. החלת מס על המכשור עצמו, צפוי להפחית את הרכישה.

תכולה:

הגבלת נפח נוזל המילוי המותר לייבוא, שיווק ומכירה- על פי נייר העמדה של משרד הבריאות שפורסם בשנת 2019, יש לאמץ מהדירקטיבה האירופאית את הגבלת הנפח המקסימלית של בקבוקי נוזלי המילוי ל- 10 מ"ל. זאת בהתחשב בנפחים קיימים של בקבוקי נוזלי מילוי שעשויים להגיע למאות מ"ל לבקבוק.

על החתום,

ד"ר אפרת אפללו
מנהלת המחלקה לחינוך ולקידום הבריאות

ד"ר שרון אלרעי פרייס
ראש חטיבת בריאות הציבור

העתק:

חה"כ הרב משה ארבל, שר הבריאות והפנים
מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות
עו"ד מיכל גולדברג, סגנית בכירה ליועץ המשפטי
עו"ד טל וינר, עוזרת ראשית, לשכה משפטית
מר נעם ויצנר, ראש מטה מנכ"ל משרד הבריאות
גב' מאיה גולן, יועצת בכירה למנכ"ל משרד הבריאות
מר רוני ברקוביץ', מנהל האגף לפיקוח ואכיפה
מר אפי שפר, סגן מנהל האגף לפיקוח ואכיפה
עו"ד אייל חקו, יו"ר משותף, הוועדה המייעצת לבדיקת הטעיית הציבור בפרסום
גב' שירה סולומון, דוברת משרד הבריאות
גב' סמדר שזו, מנהלת תחום פרסום, שיווק והסברה
גב' יפית יצחקי, אחות אחראית ארצית תחום בקרה בריאות התלמיד